A KORINTHOSZI MENYASSZONY

(SZOMORÚJÁTÉK)[1]

Szereplők:[2]

LÁNY
VENDÉG
KAMASZ
ANYA
SZÁZADOS

Könnyekkel keveredik a kéj már,
vágyban egybeforrva boldogok:
egyikük csak a másikban él már,
jégajak szív ajkat, mely lobog,
S a lánynak, mikor
dermedt vére forr,
keblében a szív mégsem dobog.

Goethe: A korinthusi menyasszony

1. JELENET

Városi ház hallnak, ebédlőnek és szalonnak egyaránt szolgáló nagyszobája. Balra, az előszobaajtó mellől keskeny lépcső vezet fel a manzárdba. A hátsó falon, az Anya, illetve a Kamasz hálókamrájába nyíló ajtók között, rézlapos ingájú óra villódzik, alatta porcelántárgyakkal zsúfolt vitrinesszekrény. A jobb oldali falat majdnem teljes szélességében foglalja el a sötétítőfüggönnyel letakart szárnyasablak. A helyiség közepén terpeszkedő ebédlőasztalon fehér búrás petróleumlámpa világítja meg a vacsora utáni rendetlenséget. Az asztal körül szakadozott huzatú kárpitosszékek. Jobbra, az előtérben felravatalozott, fedetlen koporsó. A benne fekvő halott feje mellett gyertyák égnek, arcát mégsem láthatjuk, mert kendő takarja. Az Anya – izgatóan telt idomú, negyven év körüli asszony – a ravatal előtt térdel, imádkozik. Időnként távoli puskalövések hallatszanak. Néhány perc múlva hangtalanul nyílik az előszobaajtó: puha macskaléptekkel a Kamasz settenkedik be a szobába. Leül az asztalhoz, maga elé húzza a tálat, mohón enni kezd. Véletlenül a tálhoz koccantja a kését, s erre az Anya felneszel, feléje fordul.

ANYA: Hol voltál ilyen sokáig?
KAMASZ *flegmán, teli szájjal*: Ahova küldött. A papnál.
ANYA *gúnyosan utánozza*: „A papnál.” Hogy beszélsz te velem? A tisztelendő úr már egy   órája elment. Miért nem kísérted be a házba?
KAMASZ *vállat von*: A kapuig vele jöttem. Gondoltam, egyedül is betalál.
ANYA: Gondoltad. És arra nem gondoltál, hogy én mit élek át, amíg te éjnek idején a   városban mászkálsz? Hogy minden lövésre összerezzenek, és téged látlak kiterítve?   Nem elég, hogy a nővéredet elveszítettem, teérted is örökké aggódnom kelljen?
KAMASZ: Nem kell aggódnia, anyám. Azok a lövések… nem azt jelentették.
ANYA: Hát mit?
KAMASZ: Hát ezt. *Megböki a tarkóját.* Ne féljen, nekem nem eshet bajom.
ANYA *mondani akar valamit, de meggondolja. Másra tereli a szót*: Legalább ma ne mentél   volna oda! Semmi részvétet nem érzel a nővéred iránt?
KAMASZ: Neki már mindegy.
ANYA: Ennyire gyűlölöd? Haló porában sem tudod megbocsátani, hogy különb volt nálad?
KAMASZ: Én nem gyűlöltem sohasem. Maga gyűlölte, anyám, mert szép volt és fiatal. És   tiszta! A századost is azért marta el a háztól, mert szemet vetett rá.
ANYA: Nem igaz, a századosnak csak én kellettem. Azért küldtem el, mert megtudtam, hogy   rosszul bánik a foglyokkal.
KAMASZ: Még hogy rosszul bánik! Az imént kettőt saját kezűleg lőtt agyon.

ANYA *döbbent felháborodással*: Te láttad? Vele voltál?
KAMASZ *elvörösödik*: Nem, csak mondták.
ANYA *odalép hozzá, megcibálja a haját:* Hazudsz! Ki mondta? Áruld el, hogy vele voltál,   különben…
KAMASZ *elrántja a fejét.* Mi lesz különben? Nem mindegy, hogy volt? Megérdemelték. És   hagyjon engem enni! Fáradt vagyok, le akarok feküdni…
ANYA: Képes vagy zabálni, amikor a nővéred…
KAMASZ: Miért ne? Feküdjek talán melléje?
ANYA *összecsapja a kezét*: Istenem, miért nem ezt a vadállatot vetted el inkább? *Megijed*   *attól, amit mondott; ismét magához húzza a fiát, de most azért, hogy*   *megsimogassa.* Jaj, ne haragudj, fiacskám, csak úgy kicsúszott a számon. Uram Jézus,   bűnömül ne vedd! Te is láthatod, mire ragadtatom magam e miatt az elkanászodott,   apátlan gyerek miatt. Nem tudja ő még, mit beszél. Ha az uram élne, nem lenne ilyen   istentől-embertől elrugaszkodott, az móresre tanítaná a nadrágszíjjal.
KAMASZ: Ha apám élne, előbb magát tanítaná móresre, tudná csak meg, ki mindenkivel   hentergett azóta.
ANYA: Azóta! De amíg élt, soha egy pillantást se vetettem más férfira. Bezzeg ő minden   útján felszedett valami ribancot. Volt, amelyik ide is utána pofátlankodott, nekem kellett   kiseprűznöm a házból. Mert számomra szent volt az eskü, amit az oltár előtt tettem neki.
KAMASZ: A kocsmában másképp beszélik.
ANYA: Te már oda is jársz? Mit vétettem, hogy ilyen átokkal vert meg a Teremtő? *Hangot*   *vált; mézesmázosan.* Ne hallgass te azokra a részeg senkiháziakra, édes fiacskám, csak   az irigység beszél belőlük. Az mond rosszat rám, akit a kertkapuig sem engedtem, hiába   tette a szépet, ígért fűt-fát. Mert vannak ám olyanok, akik azért rágalmaznak   mindenfélével, mert nekik nem jutott a jóból.
KAMASZ *leszegett fejjel:* Vannak. De nem sokan.
ANYA *ellöki a fiút magától*: Menj, menj innét, ne is lássalak! Eridj a szobádba, dögölj az   ágyban! Hagyj magamra Korinthával, nem is kérem, hogy itt virrassz velem.

KAMASZ: Maga is minek virraszt? Attól nem támad fel. Feküdjön le inkább, pihenje ki magát;   épp elég baja lesz holnap a temetéssel. A pap mennyit kért?
ANYA: „Mennyit kért?” A temetésről is csak ez jut eszedbe. Az nem, hogy többé sohasem   láthatod szegény nővéredet, aki annyit dolgozott rád: mosott, vasalt, megfoltozta a   ruhádat, kiskorodban megfürdetett, ápolt, ha beteg voltál. És soha egy rossz szava sem   volt a gazemberségeidre, előttem is hányszor kimentett, hány pofont, sarokban állást   megúsztál, mert ő megkérlelt engem vagy apádat. Istenem, milyen áldott lélek volt, és   hogy égett a keze alatt a munka! Helyettem is mindent elvégzett a ház körül, amikor   dolgom volt…
KAMASZ: Emlékszem. És arra is emlékszem, hogy apánk halála után anyámnak egyre több   dolga lett. Nappal is, éjszaka is.
ANYA: Hát aztán? Azért mindig megvolt mindenetek.
KAMASZ *keserűen:* Talán épp azért volt meg mindenünk.
ANYA: Akkor meg mi bajod? Eridj aludni!
KAMASZ *odamegy a koporsóhoz, egy pillanatra felhajtja a kendőt, és váratlanul gyöngéd*   *hangon szólal meg:* Aludj te is, nővérkém! Jó éjszakát! *A szobájába indul.*

Az utcáról lábdobogás, kiáltások, lövések zaja hallatszik. A Kamasz megtorpan. A lárma távolodik, s amikor teljesen elhal, hirtelen megzörgetik az ablakot.

ANYA *még az előbbi szóváltás hatása alatt, inkább dühösen, mint ijedten*: Ki lehet az   ilyenkor? Csak nem te csináltál valamit? Nézd meg, ki zörget! *Észbe kap, megállítja a*   *fiút.* Várj, majd inkább én. Ha téged keresnek, azt mondom, még nem jöttél haza a paptól.
KAMASZ: Nem kell.
ANYA *elhúzza a sötétítő függönyt, kinyitja az egyik ablakszárnyat:* Ki az, mit akar tőlünk   éjnek évadján? Nincs semmink, szegények vagyunk.
FÉRFIHANG: Bocsásson meg, asszonyom, nem akarok semmi rosszat. Világosság szűrődött   ki az ablakukon; gondoltam, még ébren vannak. Szállást keresek.
ANYA: Menjen szállodába! Nekem nincs kiadó szobám.

FÉRFIHANG: Kérem, nagyon kérem, ne küldjön el! Mindent megmagyarázok. Most jövök az   állomásról, átutazóban vagyok, de ma már nem megy tovább a vonat. És nem tudom, hol   van a szálloda, idegen vagyok ebben a városban, a pénzem is fogytán. Az állomásra nem   mehetek vissza, onnan mindenkit elzavartak, mert a holnapi fogadásra készülnek… A   legkisebb zugban is meghúznám magam…
ANYA: Várjon! *Visszamegy a lámpáért, kinyújtja az ablakon. A látvány megnyugtatja;*   *megenyhülten szól a kint várakozóhoz.* Hát jó, jöjjön be! Mindjárt beengedem! *Hátraszól*   *a Kamasznak.* Menj, fiam, vezesd be a vendéget!

A Kamasz kisiet a szobából. Az Anya visszatérdel a ravatal elé. Így a belépő Vendég először az asszony ingerlő, kerek fenekét pillantja meg. Már ettől zavarba jön, s zavara tovább fokozódik, amikor észreveszi a koporsót.

VENDÉG: Bocsásson meg, kérem! Ha tudtam volna, miért virrasztanak, nem veszem   magamnak a bátorságot…
ANYA *feláll, megigazítja a ruháját*: Bizonyára nem ok nélkül zörgetett be. *A koporsóra*   *mutat.* A kislányom. Ma reggel halt meg. A szíve… *Sírva fakad, leül az egyik székre, válla*   *görcsösen rángatózik. De hamar erőt vesz magán.* Ne álldogáljon az ajtóban, üljön   asztalhoz! Biztosan éhes is.

A Vendég a lámpa fénykörébe lép. Húsz-huszonkét éves fiatalember, arckifejezése fáradt, kétségbeesett. Ruhája sárfoltos, gyűrött. Viharkabátját nem veti le, úgy ül az asztal mellé, az asszonytól tisztes távolságra. A Kamasz visszavonulásra készen szobája ajtajából figyeli anyját és az idegent.

VENDÉG: Köszönöm, nem kérek semmit. Vacsoráztam a vonaton… Kérem, fogadja őszinte   együttérzésemet! Megértem a fájdalmát, és ha valamiben… én, én igazán… *Nem kínlódik*   *tovább, elhallgat, majd feláll.* Nem akarok zavarni. Jobb lesz, ha elmegyek a   szállodába…
ANYA *parancsoló kézmozdulattal ülteti vissza:* Ne menjen sehová! *Terítéket, ételt tesz*   *eléje.* Egyen valamit, régen lehetett az a vacsora, ha volt egyáltalán. Mindjárt   megágyazok

magának. Messziről jön? Vagy ne kérdezzem?

VENDÉG *összerezzen*: Dehogynem. Nincs semmi titkolnivalóm. Tegnap indultam. A   fővárosból… De ne féljen, nem vettem részt semmiben. *Idegesség fogja el, szinte*   *fuldokolva folytatja.* Az irataim rendben vannak, megmutathatom. Hazautazom, amíg az   egyetemen oktatási szünet van.
ANYA *szórakozottan*: Diák?
VENDÉG: Igen. Bölcsészhallgató, másodéves.
KAMASZ *előlép a sötétből:* Anyám, azt hiszem, elfelejtettem bezárni a kaput. Kimegyek.
ANYA *szúrós pillantást vet rá*: Nem mész sehova. A szobádba, aludni! Nem akarom még   egyszer mondani.
A Kamasz sértődötten csapja be maga mögött az ajtót.
ANYA *a Vendéghez*: Bocsásson meg, nem kérdezek többet. És maga se mondjon semmi   feleslegeset! Ne aggódjon, itt jó helyen van. Na, egyen már végre!
VENDÉG: Köszönöm. *Bizonytalanul nyúl az ételhez.*
ANYA: Látom, nagyon kimerült. Megyek ágyazni… Hogy milyen időket élünk! *Sóhajtozva*   *megy fel a lépcsőn.*

A Vendég megpróbál legyűrni néhány falatot, de feje csakhamar az asztallaphoz koppan. Az Anya végez az ágyazással, lejön a lépcsőn, gyengéden felkelti a fiatalembert, és felkíséri a manzárdba. Aztán visszatér, elfújja a ravatali gyertyákat, és a petróleumlámpával a kezében bemegy a szobájába.

2. JELENET

A manzárdszoba a tetőablakon besütő telihold fényében. Kecses, világos színű bútorok, virágmintás tapéta. A padlón vastag, puha szőnyeg. A Vendég kimerülten alszik az ablak alatt álló, támlás faágyon. Sokáig nem történik semmi… Egyszer csak fehér ruhás, karcsú lányalak jelenik meg a holdfényben. Ajtónyílást nem hallottunk – mintha a falból lépett volna elő; nem értjük, hogyan került a szobába. Talán ő sem érti: egy ideig tanácstalanul álldogál, aztán határozatlan léptekkel az ágyhoz megy. Gyönyörű teremtés: márványfehér arcát derékig omló, sötétszőke haj keretezi, szépen ívelt ajkait összeszorítja, szeme zölden fénylik. Leül az ágy szélére, csodálkozó, hideg tekintetét az alvóra szegezi. A Vendég a nézés hatására nyugtalanul hánykolódni kezd, majd – amikor a Lány megérinti a homlokát – riadtan felpattan.

VENDÉG: Ki vagy? Értem jöttél?
LÁNY *mutatóujját ajka elé emeli:* Pszt! Felébreszted anyámat.
VENDÉG *megnyugodva látja, hogy nem marcona csendőrtiszt, hanem egy szép, fiatal lány   zavarta meg az álmát*: Te az ő húga vagy?
LÁNY *csodálkozva*: Kié?
VENDÉG: A halott lányé, aki odalent van felravatalozva.
LÁNY *arcán rémület tükröződik:* Halott? Ki halt meg?
VENDÉG *meghökkenve*: Hát a nővéred vagy a húgod. Nem tudom, hogy hívták. Te nem is   tudsz róla?
LÁNY *félpercnyi dermedt csend után sírva fakad*: De igen… Hogyne tudnék… A nővérem…   Igen, a nővérem volt… Csak még olyan szokatlan… Az előbb, amikor felriadtam,   ösztönösen hozzá indultam… És magát találtam az ágyában… Nem fogtam fel mindjárt…   Ilyenkor mindig hozzá mentem, ő szokott megnyugtatni… Különben órák hosszat   bolyonganék a házban, amíg csak… amíg csak a hold…
VENDÉG: Értem. A hold vonzza magát. Hallottam erről a betegségről. Vagy nem is   betegség… Bocsásson meg!
LÁNY *érezhető megkönnyebbüléssel*: Nincs mit megbocsátani. Tudom, hogy ez nem   normális dolog. Anyám szidott is érte, nem hitte el… Csak ő, a nővérem értett meg… Ő   nagyon jó volt. Nem bánta, hogy felébresztem, magához engedett az ágyba, betakart, és   addig

simogatott, becézgetett, amíg meg nem nyugodtam, és el nem aludtam a   karjaiban… Ezért jöttem be magához, félig ébren; még nem hatolt el a tudatomig, hogy ő   nincs többé… Ne haragudjon, hogy megzavartam az álmát… Igaz, nem tudtam, hogy   maga fekszik itt… az ő ágyában. Én már aludtam, amikor maga érkezett. El is megyek.
VENDÉG: Hová?
LÁNY *megborzongva*: Vissza… oda, ahonnan jöttem.
VENDÉG *közelebb húzódik hozzá*: És én nem tehetném, ugyanazt, amit a nővére… a   nővéred?
LÁNY: Mit?
VENDÉG: Hát azt, hogy magamhoz engedlek az ágyba, betakarlak, és addig simogatlak,   becézgetlek, amíg meg nem nyugszol, és el nem alszol a karjaimban…

Magához vonja a Lányt, aki ellenkezés nélkül fekszik melléje, a takaró alá… A fiatalember, a sikertől felélénkülve, duruzsoló hangon folytatja az ostromot.

VENDÉG: Milyen hideg a tested! Egészen átfagytál. Bújj ide hozzám, hadd melegítselek fel   egy kicsit! Úgy, most jó, nagyon jó… Milyen tiszta illata van a hajadnak; olyan hűvös és   bódító, mint az esőben megázott fakéreg… Még szorosabban; ne félj tőlem, nem   bántalak. Gondold azt, hogy a nővéred mellett fekszel, vagy ne is gondolj semmit, csak   simulj hozzám! Ugye, jó itt mellettem?… Édes, kicsi tekergőm, nem szabadna ilyen lenge   öltözetben mászkálnod; hűvösek már az éjszakák. És ha kitévedsz az udvarra, vagy a   hideg kőpadlón lep meg az álom?
LÁNY: Igazad van, de nem tehetek róla. A hold… a hold erősebb nálam. Hiába húzom el a   függönyt, még a falon is áthatol; a fénye mintha hágcsó lenne – csak meg kell találnom   az első fokát, rátenni a lábamat, megkapaszkodni és elindulni fölfelé… az égbe, vagy   valami olyan helyre, ahol csend és békesség van.
VENDÉG: És ha most megtaláltad azt a helyet?
LÁNY: Ahol csend van és békesség?

VENDÉG: Több annál. Boldogság. Aminél nagyobb nincs a földön. *Még erősebben öleli a   Lányt.*
LÁNY *megpróbál szabadulni*: Nem, azt nem akarom.
VENDÉG: Nem is tudod, mire gondolok.
LÁNY *vergődve:* Eressz! Nem akarok olyan lenni, mint az anyám.
VENDÉG *elengedi*: Miért, ő milyen? … Bocsáss meg, ezt nem kellett volna megkérdeznem.   De én nem is kívánom mindjárt *azt.* Nem is illene, amikor halott van a házban.
LÁNY *az ágy másik végébe húzódik*: Igen, halott van a házban. Halott! *Összerázkódik.*
VENDÉG: Nagyon szeretted a nővéredet?
LÁNY: Nagyon.
VENDÉG: És ő is téged?
LÁNY: Engem csak ő szeretett egyedül.
VENDÉG: Szegénykém! *Óvatosan közeledik hozzá.* Ő is ilyen szép volt, mint te?
LÁNY: Nem, ő sokkal szebb volt nálam. Nem volt ilyen sápadt az arca, nem volt ilyen hideg   a teste; csupa tűz volt, csupa élet. Őt mindenki szerette… tőlem meg irtóznak.
VENDÉG: Hogy mondhatsz ilyet? Hiszen csodálatosan szép vagy. Nem hiszem, hogy akár a   nővéred, akár bárki más versenyezhetett volna véled. Én legalábbis soha ilyen gyönyörű   lánnyal nem találkoztam még… *Szünet; majd mintha egy félig elfeledett verset   próbálgatna felidézni.* Hajad selymes és erős, mint a kötél, amellyel Sámsont az ágyhoz   kötözték… Szemed zöldje a bodzafáé, amely májusi hajnalokon bevilágított a szobámba…   Egymáshoz simuló ajkaid a párhuzamosok boldog találkozása a végtelenben… Hangod   csengő és mély értelmű, mint az éjféli misére hívó harangszó…
LÁNY *megérzi, hogy a költemény itt véget ér, vagy a fiú elfelejtette a folytatást:* Ha őt láttad   volna, nem így beszélnél. *Félénken.* Vagy láttad is talán a ravatalon?
VENDÉG: Nem, csak messziről. Amúgy sem láthattam volna sokat belőle: kendő volt az   arcára terítve.
LÁNY *megkönnyebbült sóhajjal*: Kendő, igen.
VENDÉG: De miért? Felétek ez a szokás?
LÁNY: Igen, ez a szokás.

VENDÉG: Talán a legyek miatt?
LÁNY: Talán. Nem tudom… De miért érdekel ez téged annyira? Felkeltettem a   kíváncsiságodat iránta?
VENDÉG: Nem, dehogy. Isten nyugosztalja szegény nővéredet, és Isten bocsássa meg,   hogy mi ketten, te meg én, az ő ravatala felett találtunk egymásra.
LÁNY *megnyugodva simul ismét a fiú ölelésébe:* Úgy érzed?
VENDÉG: Te nem?
LÁNY: Nem tudom.
VENDÉG: De én igen. És nagyon boldog vagyok. Nagyon, nagyon! Soha többé nem fogok   elválni tőled. Még a sírba is követlek.
LÁNY *megdermed*: Ezt nem mondhatod komolyan.
VENDÉG: Dehogynem.

A Lány sírni kezd, egész testét rázza a zokogás. A fiatalember ijedten csitítja.

VENDÉG: Ne sírj, kedves! Nincs semmi baj. Miért sírsz?
LÁNY: Mert halott vagyok.
VENDÉG: Te? A nővéred. Te élsz, itt vagy a karomban.
LÁNY: Nem, nem.
VENDÉG: De igen. Élsz és élni fogsz, élni fogunk, te meg én, mi ketten. Örök időkre együtt.   Reggel megkérem anyádtól a kezedet, és együtt utazunk tovább.
LÁNY *ijedten:* Nem, csak azt ne! Nem lehet!
VENDÉG: Miért nem?
LÁNY: Nagyon szigorú. Nem szabad megtudnia, hogy bejöttem hozzád. Ígérd meg, hogy   nem szólsz neki. Majd később. Néhány nap múlva.
VENDÉG: Megígérem.

A Lány hálásan megcsókolja. A Vendég viszonozná a csókot, ám ekkor eszébe villan valami.

VENDÉG: Csakhogy én nem maradhatok itt soká. Be kell vallanom valamit. Én benne   voltam… részt vettem a felkelésben. A fővárosból menekülök. Át kell jutnom a   demarkációs vonalon, mert ha elkapnak… A társaim talán már nem is élnek… Tudod mit?

     Szökjél meg velem!
LÁNY *kétségbeesetten rázza a fejét:* Én nem mehetek. Nem szabad.
VENDÉG: Akkor én se mozdulok egy tapodtat sem. Legfeljebb elfognak. Igazából nem is   csináltam olyasmit, amiért főbelövés járna. Csak tagja voltam egy diákbizottságnak,   aláírtam néhány ostoba kiáltványt… azt is többedmagammal. Lehet, hogy egész könnyen   megúszom. Kapok néhány hónapot…
LÁNY: Nem, nem, mindenképpen el kell menned, veszélyes lenne itt időznöd. Én tudom,   hogy *azok* nem ismernek bocsánatot. Anyámhoz járt egy százados. Előtte titkolta, de az   öcsémnek elárulta: mindenkit kivégeznek, akinek a legkisebb köze is volt a lázadáshoz.
VENDÉG: Mindegy! Inkább haljak meg a közeledben, mint hogy biztonságban éljek, de tőled   elszakítva.
LÁNY *könnyű sóhajjal*: Ha engedek neked, továbbmész?
VENDÉG: Az enyém lennél, és cserében azt kívánod, hogy hagyjalak el?
LÁNY: Nem örökre. Visszajössz, amint lehetséges lesz. *Szomorúan.* Várni foglak.
VENDÉG: Visszajövök. Amint lehet, azonnal. *Magához szorítja a Lányt.*
LÁNY: Várj még! Húzd be a függönyt; nem akarom, hogy a hold lássa!
VENDÉG *teljesíti a kérést, s újra átöleli a Lányt:* Nagyon kívánlak!
LÁNY: Várj még! Vigyázz, ne maradjon nyoma annak, hogy itt voltam. A lepedőt… majd   tüntesd el! A szekrényben találsz tisztát. Ha nem tudsz továbbutazni, holnap éjjel ismét   meglátogatlak. De napközben ne keress, és nehogy elszóld magad! A nevemet se   szabad kiejtened!
VENDÉG: Hiszen nem is tudom, hogy hívnak!
LÁNY: Korinthának. De felejtsd el.
VENDÉG: Szeretlek, Korintha!
LÁNY *váratlan szenvedéllyel:* Ölelj, ölelj: mindjárt ránk virrad!

3. JELENET

A nagyszoba. Borús délelőtt; a széles ablakon beeső szürke fény alig oldja fel a hodályszerű helyiség éjszakát őrző sötétjét. A most még avittabbnak tetsző berendezési tárgyakból vigasztalan sivárság árad. A falióra fél tizenegyet mutat.

Az Anya, a gyászruhája elé kötött virágmintás kötényben, az asztalt takarítja. Tálcába rakja a használt tányérokat, evőeszközöket, összesöpri a kenyérmorzsát. A Vendég terítékéhez nem nyúl; a fiatalember még nem jött le reggelizni. Az asszony éppen kifelé indulna, amikor a bejárati ajtó felől erőteljes kopogtatás hallatszik.

ANYA *emelt hangon:* Te vagy az, fiam? Nem vittél kulcsot?

Hallgatózik. Mivel nem kap választ, letépi magáról a kötényt, az egyik székre dobja, és kimegy ajtót nyitni. Dühös sietséggel tér vissza a szobába; egy nála öt-hat évvel fiatalabb, kissé erőltetetten katonás mozgású, tiszti egyenruhás férfi követi. Az asszony megáll a szoba közepén, szembefordul a férfival, aki riadtan torpan meg a küszöbön.

ANYA *hidegen:* Mit óhajt a Százados úr? Bocsásson meg, nem érek rá, még rengeteg   dolgom van a temetésig.
SZÁZADOS *bátortalanul beljebb lép*: Mióta urazol te engem? Néhány napja még a   keresztnevemen szólítottál, a becenevekről nem is beszélve… Különben pedig azért   jöttem, hogy minden sértődést, haragot félretéve felajánljam segítségemet a téged ért   szerencsétlenségben. Ha bármire szükséged lenne…

Az asszony elutasító kézmozdulattal válaszol. A Százados úgy tesz, mintha ezt nem vette volna észre: még közelebb lép hozzá. Az Anya az asztalig hátrál.

SZÁZADOS: És, természetesen, szeretném kifejezni mélységes együttérzésemet… *A*   *ravatalra sandít.* Szegény, kicsi Korintha…
ANYA: Ne ízetlenkedj! A lányom utált téged.
SZÁZADOS: De te nem. Épp ellenkezőleg! *Megpróbálja átkarolni az asszonyt, de az kitér*   *előle.*
ANYA: Amíg ki nem ismertelek. Amíg rá nem jöttem, mit művelsz azokkal a   szerencsétlenekkel.
SZÁZADOS *felcsattan*: Lehet, hogy azoknak a „szerencsétleneknek” tíz év múlva   emlékművet fognak állítani, engem meg félrelöknek, mint a kifacsart citromot. De ha én   meg a hozzám hasonló „szadista barmok” nem

fogtuk volna le a kezüket, még az a kevés   is elveszne ebből a nyomorult országból, amit a háború meghagyott. *Dühösen fújtat.*
ANYA *epésen:* A Százados úr mindent meg tud magyarázni. Én viszont csak egy gyönge   asszony vagyok, aki a tyúkeszemmel nem vagyok képes átlátni ezeket a dolgokat. De   abban mégis bizonyos vagyok, hogy a kínzás, kegyetlenkedés, ártatlan emberek   legyilkolása, akármilyen eszme nevében történik is, Isten ellen való vétek, amire nem   lehet mentséget, igazolást találni.
SZÁZADOS *ismét felcsattanna, de iszonyúan kívánja a haragtól megszépült asszonyt.   Visszafogja magát:* Mentséget nem keresek. Igazolást sem. Csak azt szeretném, ha   megértenél. Lásd be, hogy végső soron magam is áldozat vagyok.
ANYA: Áldozat? Te?!
SZÁZADOS *látva, hogy így nem ér célt, taktikát cserél*: Nem felejthetted el ilyen hamar az   együtt töltött éjszakákat. Amikor a karomba zártalak, amikor sikoltoztál alattam a   gyönyörtől, eszedbe sem jutott, hogy a munkám miatt szörnyülködj.
ANYA *undorral*: Munkád?! Ezt te annak tekinted?
SZÁZADOS *ordítva*: Igenis, a munkám! A hazának szüksége van rá. *Szünet. Aztán*   *fuvolázva.* Hát már nem vagyok a kölyökkutyád? Akit úgy dédelgettél? Azt akarod, hogy   megint vinnyogva kaparásszam a küszöbödet, mint egyszer, amikor nem akartál   beengedni? *Letérdel.* Megteszem, bizony isten, megteszem, csak füttyentened kell.   Leszek a kiskutyád, az ölebed, a bernáthegyid vagy amit akarsz, csak egy jó szót szólj   már! *Átfogja az asszony lábát.*
ANYA *pillanatnyi megingás után kilép a férfi karjai közül:* Állj fel! Vedd észre magad, hol   vagy és mit művelsz! A legjobb időpontot választottad. A lányom ravatala előtt akarsz   ledönteni? Amit mondtam, megmondtam. Többé nem kellesz.

A Százados megalázottan feltápászkodik. Már majdnem sarkon fordul, hogy kicsörtessen a házból, amikor a használtak mellett észreveszi az érintetlen

harmadik terítéket. Az Anya megkésett mozdulattal akarja eltakarni.

SZÁZADOS *fenyegető hangra váltva*: Amint látom, vendéged van. Vagy várasz valakit?
ANYA *riadtan:* Nem várok senkit. Azaz hogy… vendégem van. Egy fiatalember.
SZÁZADOS: Egy fiatalember? Az új szeretőd?
ANYA: Nem, dehogy. Az éjszaka jött.
SZÁZADOS: Az éjszaka? Honnan? A vasutat már tegnap este lezártuk.
ANYA *lázasan gondolkodik, hogyan vágja ki magát:* De ő gyalog jött… A szomszéd faluból…   A temetésre.
SZÁZADOS: Rokonod?
ANYA: Igen. Nem, illetve majdnem… Korintha vőlegénye.
SZÁZADOS *gúnyos hitetlenséggel:* Nem is tudtam, hogy Korinthának vőlegénye volt.
ANYA *kapkodva*: Én se tudtam. Szegény kislányom csak három nappal ezelőtt vallotta be.   Amikor már érezte, hogy… Tavaly augusztusban ismerkedtek meg, amikor Korintha a   nagyszüleinél nyaralt. Titokban leveleztek… A fiú lánykérőbe készült, és temetésre   érkezett. Csak itt tudta meg, hogy jövendőbelije már nem él. *Az izgalomtól és a*   *megkönnyebbüléstől sírva fakad.*
SZÁZADOS: Nagyon megható történet. Azért, ha megengeded, én ellenőrizni fogom a   „vőlegény” iratait. Most hol van?
ANYA: Még alszik.
SZÁZADOS: Hol? A lányod szobájában? Vagy tenálad?

Az Anya a fejét rázza. A Százados elindul a lépcső felé. Az asszony odaugrik hozzá, megragadja a karját.

ANYA: Miért nem hiszed el, amit mondok? Hát hazudtam én neked valaha?
SZÁZADOS *ellöki magától:* Csak azt hallgattad el, hogy már a fél várossal lefeküdtél, mire én   sorra kerültem.
ANYA: Mert nem ismertelek. Mert nem tudtam, milyen férfi vagy. De teutánad rá se tudtam   nézni senkire. Azóta sem, hogy szakítottunk… hogy szakítottam veled… És ha most vársz   néhány napot – csak amíg kicsit magamhoz térek, és a gyászom se lesz ennyire friss már   –, akkor… akkor újrakezdhetjük. Esküszöm neked!

A Százados, bár gyanakvása a váratlan fordulattól teljes bizonyosságot nyert, félpercnyi habozás után, mint már annyiszor, ismét enged az asszonyból áradó erotikus varázsnak. Csak a látszat kedvéért vonakodik.

SZÁZADOS: Cserében hagyjam futni a vőlegényt?
ANYA: Ő még ma este visszamegy a falujába.
SZÁZADOS: Csak holnapután. Amíg a tábornok úr különvonata át nem halad a vidéken, egy   lélek sem hagyhatja el a várost.
ANYA *megnyugodva:* Akkor holnapután. És aznap este… ha letetted a szolgálatot… várni foglak.
SZÁZADOS: Mint azelőtt?
ANYA: Mint azelőtt.
SZÁZADOS: elcsukló hangon. És a kiskutyád leszek?
ANYA: A kiskutyám leszel.

A férfi szeme bepárásodik, szeretné az asszonyt átölelni, és előleget venni a holnaputáni estéből, ám ekkor megreccsen a lépcső: a Vendég jelenik meg rajta. Az egyenruha láttán megdermed, de már késő visszalépnie. A Százados futó pillantással végigméri a fiatalembert, s ez elég is neki, hogy megállapítsa, kiféle, és honnan jöhetett. De úgy tesz, mintha nem vette volna észre a diákot.

SZÁZADOS: Asszonyom, még egyszer fogadja őszinte együttérzésemet! És ha bármiben a   segítségére lehetnék… *Összecsapja a bokáját, tiszteleg, szabályos hátraarcot csinál, és*   *boldogan kimasírozik. Az Anya követi, bezárja az ajtót.*
VENDÉG *lejön a lépcsőn, bátortalanul járul a szobába visszatérő asszony elé:* Jó reggelt,   asszonyom! Ne haragudjon, hogy ilyen illetlenül sokáig aludtam. Már rég indulnom kellett   volna. Félek, hogy akaratlanul kellemetlenséget okoztam önnek.
ANYA: Szó sincs róla. Üljön csak le reggelizni! A teája már jéggé dermedt.
VENDÉG: Köszönöm, nem kérek semmit. Mennem kell.
ANYA: Ugyan, hová siet ennyire?
VENDÉG: A rokonaimhoz, a megszállt területre. Ott akarom kiböjtölni a hadiállapotot.
ANYA: És az egy csöppet sem zavarja, hogy ahhoz át kell jutnia a demarkációs vonalon?

VENDÉG: Majd csak átvergődöm valahogy. Azt mondják, nem túl szigorú az ellenőrzés.
ANYA: Ott talán nem. De innen két napig a madár sem repülhet ki. Minden utat lezártak.
VENDÉG: De nekem rendben vannak az irataim. *Elvörösödik.*
ANYA: Én ebben nem kételkedem, különben nem is mertem volna befogadni éjszakára. De   azért jobb nem kockáztatni. A mai zavaros időkben már azért is könnyen falhoz   állíthatják, mert a fővárosból érkezett. És most a legjobb papírokkal is feltartóztatnák.
VENDÉG: Akkor hát mit tegyek? Asszonyom mit tanácsol?
ANYA: Azt, hogy a zárlat idejére maradjon nálunk.
VENDÉG *kínban:* De ide… tisztek járnak. Feltűnhet az ittlétem.
ANYA *hűvösen*: A Százados úr családunk régi barátja, és én már tudtára adtam, hogy maga   a házamban tartózkodik.
VENDÉG *Ijedten pillant körül, a menekülés útját keresi*: És mit mondott neki, ki vagyok?
ANYA: Csak az igazat. Közöltem vele, hogy maga Korintha vőlegénye. *Hatásszünetet tartva,*   *diadalmasan néz a fiatalemberre.*
VENDÉG *megdöbbenve:* Hogyan? Korintha vőlegénye? A megboldogult húgáé?
ANYA *most rajta van a megdöbbenés sora*: Miféle húgról beszél maga? Korinthának soha   sem volt lánytestvére.
VENDÉG *teljesen összezavarodik: Rájön, hogy elszólta magát. Ezért az Anya csodálkozása*   *el sem jut a tudatáig. Dadogva igyekszik menteni, ami menthető*: Bocsásson meg,   asszonyom, de éjszaka, amikor beengedett, mintha egy fehér ruhás lányalakot láttam   volna kisuhanni a szobából. Tehát a szolgáló volt…
ANYA *szárazon*: Nem tartunk szolgálót. *Megsajnálja a zavarában megbénult fiatalembert.*   Biztosan álmodta azt a lányt a fiatalúr. Meg is értem, a maga korában… De fordítsuk   komolyra a szót! Maga tehát az én Korinthám jegyese volt. Tavaly nyáron ismerkedtek   meg a szomszéd faluban – maga ugyanis odavaló –, Korintha nagyszüleinél. Maga   tegnap gyalog jött be a városba, hogy megkérje a lányom kezét. Azonban elkésett, már   csak a

koporsóban láthatta viszont. És most itt marad a temetésre, és azután mindaddig,   amíg a tábornok úr vonata ki nem gördül az állomásról. Akkor visszamehet a falujába…   vagy ahova tetszik. Megértette?
VENDÉG *még mindig a név rejtélyén töprengve:* Nem. Illetve igen. És köszönöm. Nagyon   köszönöm. De nem lenne tisztességes, ha eltitkolnám… A jóságáért cserében be kell   vallanom valamit.
ANYA *elhárítóan*: Később. Most nincs rá idő. A temetés után majd elbeszélgetünk, ha már   egy kicsit megnyugodtunk.

Dörömbölés. Riadtan néznek össze.

ANYA: Ki lehet az megint? Mindenesetre menjen vissza a szobájába!
KAMASZ *kintről*: Anyám, mért zárkóztál be? Eressz be, mindjárt itt lesznek a temetkezési   vállalattól.

Az Anya megkönnyebbülten megy ki ajtót nyitni. A Vendég odalopódzik a ravatalhoz, és megfogja a halott arcára terített kendőt. Már éppen felemelné, amikor az Anya és a Kamasz belépése megzavarja. Elrántja a kezét. Odamegy az asztalhoz. Leül, idegesen belekortyol a teájába.

ANYA: Hol tekeregtél, te átok? Két órája, hogy elmentél.
KAMASZ: Nem tehetek róla. A Százados úr tartott fel.
ANYA: Megint a laktanyában voltál? Nem megtiltottam, hogy betedd oda a lábad?
KAMASZ: Az utcán kapott el. Egyszerűen karon ragadott, és becipelt. Nagyon jó kedve volt.   Ja, mielőtt elfelejtem, ezt küldi a vendégünknek. *A zsebében kotorászik.*
VENDÉG *ijedten ugrik fel*: Mi az?
KAMASZ: Igazolvány. *Kétrét hajtott kartonlapocskát nyújt át neki.* Csak a nevét kell beírni.
VENDÉG: Miféle igazolvány? Nekem van…
ANYA: Ugyan, ne értetlenkedjék már! Csak nem akar igazolvány nélkül mászkálni, amikor   lépten-nyomon igazoltatnak. És nálunk csak a Százados úr papírját fogadják el. Írja alá,   és tegye zsebre!
VENDÉG: Igenis. Köszönöm. *Zavartan nézegeti a kartonlapocskát, amely a biztonságát   szavatolja.*

ANYA: Fiacskám, te még nem is tudod, kit tisztelhetsz a vendégünkben. Ő volt a mi   Korinthánk vőlegénye.
KAMASZ *elképedve*: Kicsoda?
VENDÉG: Igen, az vagyok, akinek asszonyom mondott. Korintha vőlegénye… Istenem,   megbolondulok! *Zokogással küszködve felrohan a manzárdszobába. Az igazolványt az   asztalon hagyja. A Kamasz tátott szájjal bámul utána.*

KÖZJÁTÉK

A nyitva hagyott ajtón két fekete ruhás férfi lép a szobába. Néma fejbólintással üdvözlik a háziakat, akik ugyanilyen némán viszonozzák köszönésüket. Az egyik férfi helyére teszi a koporsófedelet, a másik kalapácsot, szögeket vesz elő. Közben az utcáról harsogó katonazene, lépésben haladó gépkocsik berregése hallatszik: a tábornok most vonul végig kíséretével a városon. A díszfelvonulás lármája lassan távolodik… A kalapácsos férfi az utcán zajló eseményektől nem zavartatva magát, gyors, szakszerű ütésekkel körbeszegezi a koporsófedelet. Az Anya pálinkát hoz, s amikor végeznek, megkínálja a temetkezési vállalat embereit. A feketeruhások szertartásosan felhajtják a pálinkát, majd vállukra emelik a koporsót, és kiviszik a házból. Távozásuk után az Anya sírva borul az üresen maradt ravatalra. Fia, aki eddig az ablaknál állva figyelte a felvonulást, odamegy hozzá, és ügyetlen, becézőnek szánt mozdulatokkal vigasztalja.

4. JELENET

A nagyszoba a temetés utáni estén. Az Anya, a Kamasz és a Vendég az ebédlőasztalnál ülnek; előttük a vacsora maradéka, és egy kancsóban forralt bor. Az asztal közepére állított lámpa ijesztően megnyúlt árnyakat vetít mögéjük. Az összehúzott sötétítőfüggöny letompítja az ablaktáblákat verő eső kopogását. Mindhárman elcsigázottak, az ételhez is alig nyúltak. Pillantásuk időnként a már lebontott ravatal helyére téved.

ANYA *a Vendéghez*: Tölthetek még a forralt borból?
VENDÉG *lassan jut el a tudatáig, hogy hozzá szóltak:* Köszönöm, nem kérek. Már   átmelegedtem.
ANYA *a Kamaszhoz*: És neked, fiam?

A Kamasz csak a fejét rázza. Percekig tartó csend. Végül az Anya nem bírja

tovább, beszélni kezd, hogy elűzze a szorongását.

ANYA: Hirtelen kezdett rá, éppen amikor a sírhoz értünk. Mintha az ég is őt siratta   volna… *Hiába várja, hogy a többiek bekapcsolódjanak: hisztérikus hadarással*   *folytatja.* Szép volt a sírbeszéd, a tisztelendő úr igazán kitett magáért. Hogy is mondta?   „Olyan volt ő, mint a mezők lilioma, oly sudár és tiszta kelyhű, ám gyönge szárat adott   néki a Teremtő, ezért az első tavaszi vihar derékba törhette…” Miféle tavaszi vihar?   Hiszen ősz van… *Fiára néz, majd a Vendégre, ám azok erre sem reagálnak.* Hanem a   kántor, az most is dülöngélt. Legalább akkor lenne józan, amikor a régi katonacimborája   lányát búcsúztatja.
KAMASZ *kizökkenti apátiájából, hogy rosszat mondhat valakire*: Az mindig tökrészeg.   Akkor is alig állt a lábán, amikor apámat temettük.
ANYA *elgondolkozva*: Igazad van, akkor is.
KAMASZ *feláll*: Na, én elteszem magam holnapra. Nagyon elfáradtam máma.
ANYA *fürkésző pillantást vet rá:* Menj csak! Remélem, az ágyadban töltöd az éjszakát.

A Kamasz megrántja a vállát, és bemegy a szobájába. A Vendég nem mozdul, s ettől az asszony felbátorodik.

ANYA: Nagyon szerette a nővérét, bár sohasem tudta kimutatni. Tüskés természetű, mint az   apja volt. Nem bírok vele. Korintha viszont… maga volt a jóság, szelídség, mégis jobban   tudott hatni rá. Neki szót fogadott, bár neki se mindig… Az apa, az hiányzott   mindkettejüknek.
VENDÉG *érzi, hogy meg kell szólalnia neki is, különben mehet aludni, arra pedig nem tudja*   *rászánni magát. Kényszeredetten:* Régen meghalt a férje?
ANYA: Öt éve.
VENDÉG: És azóta… egyedül?
ANYA *kicsit elpirulva:* Egyedül. Egy szál magam a két gyerekkel. Azaz most már csak ezzel   az eggyel… *Sírva fakad, de hamar megnyugszik.*

VENDÉG: Én tudom, milyen nehéz lehet. Engem is egyedül nevelt az anyám. És nekem is ott   voltak az öcséim. Én kísértem őket az iskolába, én leckéztem velük… Néha még főztem   is.
ANYA*:* Összeillettek volna az én Korinthámmal. Kár, hogy nem ismerhette.
VENDÉG *szorongva:* Meséljen róla, milyen volt. Én csak a ravatalon láttam. Az arcát nem is   láthattam, kendő volt rajta.
ANYA*:* Le kellett takarnom, annyi a légy mostanság. Még egy esztendőben sem   szaporodtak el ennyire. Talán mert mindenfelé sok a halott… Hogy milyen volt a lányom?   Körülbelül olyan magas, mint én. És karcsú. Akárcsak én lánykoromban. A haja   világosabb, mint az enyém, és hosszú: ha leengedte, derékig ért. A szeme zöld. Ebben   nem rám ütött, a szeme színét az apjától örökölte. És hogy olyan fehér bőrű volt… talán   túlságosan is sápatag; az én fajtám kreol, és erőteljesebb. De azért nagyon szép volt.   Sokan legyeskedtek körülötte, de ő nem, ő senkit se engedett három lépésnél közelebb.   Nagyon tartózkodó volt. Mondtam is neki: édes lányom, az rendjén volna, hogy vigyázol   magadra, én is így tettem annak idején, de ha mindenkihez ilyen elutasító vagy, még azt   hiszik, nem is vér folyik az ereidben, hanem savólé. Márpedig az olyan lányok végül   hoppon maradnak, egy férfinak sincs kedve jégcsapot vezetni az oltár elé. Ő meg csak   nevetett, és azt mondta: ráér még felolvadni, mindennek eljön az ideje… Hát eljött! Csak   nem annak. *Hüppögve.* Még azt is mondta, hogy azt az anyajegyet, ami a bal melle alatt   van, csak az a férfi fogja meglátni, akit egy életre választ párul magának.
VENDÉG *izgatottan:* Hol volt az az anyajegy?
ANYA: *megütközve:* Miért fontos az magának?
VENDÉG: Csak úgy kicsúszott a számon. Beszéljen még róla!
ANYA: Ha el tud képzelni engem húsz évvel fiatalabbnak, persze karcsúbbnak,   kívánatosabbnak… habár sok férfinak ma is jobban tetszem, mint ő… kicsit vézna volt,   kicsit vérszegény, különösen, amikor már látszott rajta, hogy beteg… Hanem ahogy járt   az utcán! Büszkén, fölemelt fejjel, nem nézve

senki emberfiára; a csípője mégis olyan   édesen ringott, a hegyes kis mellei olyan kihívóan szegeződtek a szembejövőkre, hogy a   férfiak, mintha villám sújtotta volna őket, megálltak és bámulták, nem tudták a szemüket   levenni róla…

Az Anya váratlanul kiperdül a szoba közepére, és lányát utánozva, magakelletően járkálni kezd a fiatalember előtt… Hirtelen elszégyelli magát, visszamegy a helyére, és az asztalra borulva sírni kezd. A Vendég tétova mozdulatot tesz, hogy vigasztalóan megsimogassa, de az utolsó pillanatban visszarántja a kezét. Nem az asszony öntudatlan felkínálkozása, hanem a szavai és mozdulatai által felidézett kép riasztja meg.

VENDÉG *után:* Nyugodjon meg, kérem! Ne sírjon! Bármilyen nehéz, hozzá kell szokni a   gondolathoz, hogy ő már nincs többé… Különös, de ahogy leírta, olyan érzésem támadt,   mintha már láttam volna valahol. A hosszú szőke haj, a zöld szempár… *Óvatosan.* Tegnap   éjjel álmomban ugyanilyen lánnyal találkoztam.
ANYA *lassan felemeli a fejét, a Vendégre mered:* Akit reggel emlegetett.
VENDÉG *visszakozna, de már nem teheti:* Igen, akit említettem. Igaz, csak álmodtam. De   vajon nem lehetséges-e, hogy bár élő valójában sohasem láttam, álmomban mégis ő,   Korintha jelent meg előttem?
ANYA *felugrik:* Várjon! Mutatok róla fényképeket.

Beszalad a szobájába, és egy halom fényképpel tér vissza. Odaül a Vendég mellé, és elkezdi válogatni a képeket. Közben több ízben is – mint egy véletlenül – megérinti a fiatalembert.

ANYA*:* Ezek a legkorábbiak: itt még csecsemő, két vagy három hónapos, már nem   emlékszem… Ezen már kétéves, nagy masnival a hajában… Azon meg öt; az öccsét   ringatja. Ugye, milyen komoly a kis arcocskája?… Ezt nézze, ezen már iskolás lány, –   nézze azokat a pipaszárlábakat a fehér harisnyában!… Persze, ezek a képek nem   érdekesek a maga számára… Lássuk csak! Nem, ezt még meg kell mutatnom: ilyen volt   első áldozáskor. Igaz, eléggé elmosódott, de azért jól látszik rajta, mennyivel szebb,   fejlettebb, mint a vele egykorúak… Istenem, azok közül sokan már férjhez mentek,   gyereket szültek; ő meg, szegénykém, kint fekszik a hideg, sáros temetőben, és   sohasem látjuk többé… *Zokogva borul a Vendég vállára.*

VENDÉG *az Anya haját simogatva, tekintetét szégyellősen a fényképekre fordítja. Ám ekkor   a halom tetején megpillant egy képet, és rémülten löki el magától az asszonyt:* És ez? Ez   a kép mikor készült?

ANYA *sértődötten elhúzódva:* Nem olyan régen, úgy két hónapja. Az a ruha van rajta,   amiben eltemettük.

VENDÉG: Ez biztosan ő? Nem a barátnője, vagy… a húga?

ANYA: De furcsákat beszél megint! *Megpróbálja tréfával enyhíteni a köztük támadt*   *feszültséget.* Mintha nem Korintha vőlegénye volna! Egyszer már tisztáztuk, hogy nincs   és nem is volt lánytestvére.

VENDÉG *a legmélyebb zavarban:* Ne haragudjon az otrombaságomért!… Az

álmom, az   zavart meg… olyan plasztikus volt. Az arc, a ruha… még az anyajegy is. *Feláll.* Ne   haragudjon, rettenetesen fáradt vagyok, felmegyek aludni.
ANYA *meghökkent és picit csalódott.* Jól van, menjen csak! Az ágya mellé odakészítettem   egy üveg vörösbort, hátha megszomjazik az éjszaka.
VENDÉG: Köszönöm. *Elindul a lépcső felé; mielőtt rálépne, megáll, visszafordul.* Köszönök   mindent. Remélem, nem leszek sokáig a terhére. Jó éjszakát, asszonyom! Felmegy.

Az Anya nem válaszol; idegesen összesöpri a fényképeket, eloltja a lámpát, és bemegy a szobájába.

5. JELENET

A manzárdszoba késő éjjel. Az eső már elcsitult; egyhangú kopácsolását a tábornok tiszteletére rendezett tűzijáték durrogása váltja fel: piros, sárga, zöld fények siklanak le a tetőablak üvegén. A tűzijáték nem tart sokáig; hamarosan ismét csak a fésülködőasztalon álló, lecsavart lángú petróleumlámpa homálylik a szobában, és a nyugtalanul alvó Vendég szuszogása hallatszik… Megjelenik a Lány. Most is nesztelenül érkezett, mintha az éjszakától összesűrűsödött levegőből materializálódott volna, bár ezúttal úgy tűnik: résnyire megnyílt az ajtó. A Lány némi tétovázás után letérdel az ágy elé, hideg ujjaival megérinti az alvó homlokát. A fiatalember felriad, rémületében erős szorításba fogja a Lány kezét, de ezzel nem magához vonni, hanem távol tartani akarja kísérteties látogatóját.

VENDÉG: Ki vagy te? Mit akarsz tőlem?
LÁNY *sértődött csodálkozással:* Hát már elfelejtettél? Korintha vagyok. Akit tegnap éjjel a   kedveseddé tettél. *Szabadulni próbál.* Elmegyek, eressz!
VENDÉG: Nem mész sehova! Korintha halott.

LÁNY *egy pillanatra megrendül, de aztán feltalálja magát:* Még hogy én halott? Miket   beszélsz?… Ó, most már értem. Összetévesztesz a nővéremmel. Ő, sajnos, valóban   halott. Csakhogy őt Korinnának hívták. Korinna, én pedig Korintha vagyok. Könnyű   összecserélni a nevünket, annyira hasonló. Különben is nagyon hasonlítottunk   egymáshoz… Korinna, az én szerencsétlen nővérem, tegnap reggel óta nem él. Én   viszont, amint látod, élek. És hogy mennyire, azt mindjárt be is bizonyítom neked, csak   ne bánj velem ilyen durván, mert elmegy a kedvem…

VENDÉG *elengedi a Lány kezét:* Várj csak! Lehet, hogy félrehallottam a nővéred nevét. De   hol voltál akkor egész nap? Még a temetésre se jöttél el. És amikor véletlenül szóba   hoztalak, anyád letagadta, hogy létezel….

LÁNY: Elárultál?

VENDÉG: Nem, dehogy. Még ha akarom, se tehettem volna. Anyád, ha ugyan az anyád   egyáltalán, őszintén csodálkozott, hogy a megboldogultnak húga is van.

LÁNY *kis gondolkodás után:* És te elhitted, hogy csodálkozik?

VENDÉG: Miért ne hittem volna? Mi oka lehetett rá, hogy letagadjon?

LÁNY: Hát persze, hogy letagadott. Hiszen az én létezésemet mindig is titkolni igyekezett.

VENDÉG: De hát miért? Milyen bűnt követtél el, hogy el kellett rejteni a világ szeme elől?

LÁNY: Egyetlen bűnöm az, hogy megszülettem.

VENDÉG: Most már végképp nem értem. Még ha púpos lennél vagy gyengeelméjű. De nálad   szebb, elbűvölőbb teremtéssel soha életemben nem találkoztam. Hozzád hasonlót is   csak egyet láttam, fényképen: a nővéredet.
LÁNY *feltámadt magabiztossággal:* Te még sok mindent nem értesz. Amikor én világra   jöttem, apám már két éve börtönben ült. Ő parancsolta meg anyámnak, hogy engem,   mint a család szégyenét, dugjanak el valahol vidéken. Tizennégy éves koromig   idegeneknél nevelkedtem. Csak apám, azaz anyám férjének halála után kerülhettem   vissza ide. De csak mint cseléd, és mint Korinna szobalánya. Ám ő sejtette az igazságot,   szeretettel bánt velem, nem hagyta, hogy anyám kizsigereljen. Ezért később el is tiltottak   tőle, sőt, anyám még a betegágyához sem engedett oda. Amikor válságosra fordult az   állapota, engem bezártak a fáskamrába. El sem búcsúzhattam tőle. Anyám azóta is ott   tart, csak ilyenkor éjszaka merek kiszökni… A temetésre se mehettem el. *Sírva.* Tegnap,   amikor beadta az ételemet, térden állva könyörögtem neki, de nem enyhült meg a szíve   irántam.
VENDÉG: Nem tudom elhinni ezt a szörnyűséget, előttem nem ilyennek mutatkozott.
LÁNY: Pedig hinned kell nekem, kedvesem, ha szeretsz! Mert ugye szeretsz? Ugye, te nem   dobsz el magadtól, nem bánsz velem olyan kegyetlenül, mint a szülőanyám? Vagy mint   az öcsém… Az a kis kígyó, nemhogy segítene rajtam, még csúfol is. Délután odajött a   börtönömhöz, és mindenfélének elmondott. Pedig te tudod a legjobban, milyen tiszta   vagyok… azaz csak voltam, amíg el nem csábítottál.
VENDÉG: Tiszta vagy te most is, a legtisztább a világon! De hogy anyád, aki engem   kérdezés nélkül a házába fogadott, még igazolványt is szerzett nekem, holott nem   tudhatja, mi elől menekülök; ez a bátor asszony képes lenne ilyen alávaló módon   meggyötörni a tulajdon lányát, ezt sehogyan se tudom…
LÁNY *gyorsan félbeszakítja:* Mert még nem ismered őt eléggé. Meg mert te férfi

vagy. Az   én drága, jó anyám, ő aztán megéri a pénzét! Mesélhetnék róla! Mióta az ura meghalt, a   város minden épkézláb férfiemberével összeszűrte a levet. Még Korinna meg az én   udvarlóimat is az ágyába csalta. A legutolsó szeretőjét, a századost azért kergette el,   mert azt képzelte, hogy szemet vetett rám… azazhogy Korinnára. Engem nemcsak   gyűlöl, mert balkézről vagyok, hanem féltékeny is rám… Mit gondolsz, tehozzád miért   olyan jóságos? Vagy még nem kezdett ki veled?
VENDÉG *zavarban:* Eddig nem vettem észre.
LÁNY: Mert te olyan jó vagy, és naiv. Ne félj, próbálkozni fog majd. Én viszont csak most   jövök rá, miért nem enged ki a fáskamrából.
VENDÉG: Miért?
LÁNY: Hát nem érted? Nem akar vetélytársat. Inkább elvégzi a cselédmunkát egymaga,   csak hogy téged megkaparinthasson… De mi ketten túljártunk az eszén. Az enyém vagy,   és az is maradsz, amíg akarom… amíg akarod… amíg el nem árulsz. De ugye, nem árulsz   el neki sohasem?
VENDÉG *ellágyulva öleli magához a Lányt:* Amíg csak élek. A sírig!… Milyen hideg megint a   tested! Most már értem, miért. Naphosszat abban a fagyos kamrában! De hát ez   tűrhetetlen, nem engedlek vissza többé.
LÁNY: Akkor elveszítesz. Megígérted, hogy nem teszel semmit. Ne félj, erős vagyok,   kibírom. Hidd el, nekem megéri. Csak még egy éjszaka veled lehessek!
VENDÉG: Féltelek. Hogy átfagytál! Még hidegebb vagy, mint tegnap. De majd újra   felmelegítelek. Istenem, képzelni sem tudok nagyobb boldogságot.
LÁNY: Én sem, kedvesem, én sem.
VENDÉG: Pedig már majdnem elhitették velem, hogy nem is létezel. Kezdtem azt hinni, hogy   csak álmodtalak. Olyan furcsa volt és félelmetes, hogy egész nap nem mutatkozol. Meg   hogy letagadnak, amikor majdnem… de csak majdnem, megőriztem a titkunkat.   Mindenféle

ostobaság fordult meg a fejemben; anyád teljesen összezavart. És az a   fénykép! De jó, hogy nem igaz, de jó, hogy élsz, és itt vagy a karomban! Édes, kicsi   Korinthám, bevalljak neked valamit?
LÁNY *a fiú haját simogatva:* Mit akarsz bevallani?
VENDÉG: De ugye nem nevetsz ki?
LÁNY: Miért nevetnélek? Mondd csak! Hallgatlak.
VENDÉG: Kicsit szégyellem… Igaz, hogy idősebb vagyok nálad, de nemcsak én voltam   neked az első, hanem te is nekem… majdnem.
LÁNY: Hogyhogy majdnem?
VENDÉG: Úgy, hogy… Nem, ezt nem kellett volna… Mindegy, most már elmondom. Egyszer   már aludtam együtt egy lánnyal… De nem akarta… Előtte megerőszakolták. Terhes volt…   Eljött hozzám, mert nagyon el volt keseredve… Régebben udvaroltam neki, csak nem   jutottam semmire… Elmondta, mi történt vele… Nekem rosszul esett, mert még szerelmes   voltam bele, és sajnáltam. Meg hogy ő már túl van rajta. Még ha így is… Elhatároztam,   hogy akkor én is… Azt hittem, *azután* kevésbé fog vonakodni… Megpróbáltam leitatni…   Mindketten eláztunk egy kicsit; ott maradt nálam, befeküdt az ágyamba… De azt nem   engedte… Hogy most nem lehet… De nekem nagyon kellett, mert már elmúltam   húszéves, és még mindig senkivel… Megvártam, míg elalszik… És akkor lassan, óvatosan   lehúztam a bugyiját… Nem ébredt fel rá, vagy úgy tett, mintha… Ráfeküdtem,   szétfeszítettem a combjait… Csak egy kicsit, épp, hogy hozzáférjek… Azt hittem,   belehatolok… Nem tartott sokáig, nagyon izgatott voltam… Ő továbbra is úgy tett, mintha   aludna… Reggel elment… Én meg büszkén járkáltam napokig. Hogy végre megtörtént.
LÁNY: És nem történt meg?
VENDÉG: Igen is, meg nem is. Mert csak a combja között… Azért nem ellenkezett… Pedig   ébren volt; később megmondta.
LÁNY: És kinevetett?

VENDÉG: Nem, de én nagyon restelltem magam. És ezért hittem el majdnem, hogy veled is   csak álom volt. Pedig megnéztem reggel a lepedőt. Ugye, milyen nevetséges?
LÁNY: Egyáltalán nem. Én is szorongtam, hogy megvetsz az ügyetlenségemért. Én téged   nagyon is határozottnak éreztelek.
VENDÉG: Mert az is voltam. Magam se értem. Melletted felszabadultam, te tettél engem   férfivá. És nemcsak a szerelemben… Elhatároztam: visszatérek a fővárosba. És   folytatom. Ha kell, egyedül… Mert most csak szánalmas dezertőr vagyok. Ott hagytam a   társaimat a bajban, megfutottam a harc elől. Ők pedig, akik vállalták, talán már mind   halottak… Ó, istenem, csak most értettem meg, ki vagyok én. Hitvány szökevény, gyáva   féreg. Nem vagyok méltó a szerelmedre. *Viszolyogtató önsajnálattal zokog a Lány*   *vállán.*
LÁNY *gyöngéden és szomorúan:* Ne vádold magad! Csak az értelmetlen áldozat elől   menekültél. Épp elég vér folyt már. Én nem tartalak gyávának. Nyugodj meg! Majd   visszatérsz, ha ismét értelme lesz…
VENDÉG *gyanakodva.* Nem gúnyolódsz rajtam? Valóban elfogadsz ilyennek?
LÁNY *még szomorúbban:* Milyennek? Számomra te vagy a legbátrabb, legokosabb,   legszebb férfi a világon. És szeretsz engem… mindennek ellenére. Nekem ez elég.
VENDÉG: Igen, szeretlek. Nagyon szeretlek. Akkor is szeretnélek, ha nem az volnál, akinek   mondod magad.
LÁNY: Ki más lennék?
VENDÉG: Kísértet, élőhalott. *Rögtön megbánja, amit mondott.* Ne haragudj! Megint ostoba   voltam.
LÁNY: Nem baj. Csak szeress! Kérlek, szeress engem! Rajtad kívül nincs senkim, akire   ránézhetnék; a te szerelmed, a te ölelésed éltet egyedül. Hajnalban vissza kell térnem a   tömlöcömbe…
VENDÉG *szenvedélyesen:* Én letépem a zárat.
LÁNY: Nem lehet, tudod jól. Még nem. Egyelőre titkold tovább, hogy tudsz rólam! És maradj   itt, amíg csak lehetséges!
VENDÉG: Soha többé nem megyek el innen.

LÁNY: Nem, nem, tudom, hogy menekülnöd kell. Csak meginogtam. És nekem is csak ez az   éj adatott, meg talán még a következő.
VENDÉG: Miért? Hiszen velem jöhetnél. Menjünk el együtt!
LÁNY: Nem, ez lehetetlen.
VENDÉG: De miért? Mi tart itt téged? Ebben a házban az állaténál is rosszabb sorod van.
LÁNY: Ne kérdezz semmit! Csak szeress, szeress!
VENDÉG: Holnap elindulunk. Velem jössz!
LÁNY: Ölelj magadhoz! És ne sürgess!
VENDÉG: Velem jössz?
LÁNY: Nem lehet… nem tudom. Talán. Adj időt! És most ne kérdezz tovább! Ölelj, mert   hamarosan el kell mennem!

Ölelkeznek. Kint ismét megered az eső: kétségbeesett szárnycsapásokkal verdes az ablaküvegen.

6. JELENET

A temetés utáni nap reggele. Hajnalra kitisztult az ég; a nagyszoba hatalmas szárnyasablaka szikrázik a napsütéstől. A helyiség egyébként sem áraszt olyan gyászos hangulatot, mint az előző napon: a beömlő napfényben tisztán csillognak a tárgyak; az Anya korán kelt, és kitakarított… Az Anya a Vendéggel ül a reggelihez terített asztalnál; ezúttal a Kamasz terítéke érintetlen. A Vendég kiegyensúlyozott, szinte boldog, bár időnként elkomorul, és szigorú, megrovó pillantást vet az asszonyra. Az ebből semmit nem vesz észre – igaz, a fiatalember mindig idejében elkapja a tekintetét. Az Anya vonásaiból is eltűnt a feszültség, egész lényéből fesztelen magabiztosság sugárzik. Olykor ő is a Vendégre pillant; érezhetően örömet talál a jelenlétében. Az asszony jó étvággyal eszik, és elégedetten látja, hogy most a fiatalember sem csak turkál az ételben.

ANYA: Kér teát?
VENDÉG: Igen, köszönöm.
ANYA *tölt neki, megvárja, míg a fiatalember belekortyol:* Ugye, finom? Ilyet nem sokan   isznak manapság, békebeli. A kamrában találtam egy csomaggal, a gyertyásdoboz   mögött. Nem is emlékszem, mikor dugtam oda. Valódi indiai. Vagy maga a ceylonit   kedveli jobban?
VENDÉG: Nem is tudom. Olyan régen nem ittam már. A menzán valami zavaros

löttyöt adtak,   nem is igazi teából készült.
ANYA: Én a ceylonit csak a szép vörös színéért szeretem. Az indiai barnább ugyan, de   zamatosabb, és sokkal jobban élénkít. Persze, az se mindegy, hogyan készíti el az   ember. A legtöbben csak beleszórják a lobogó vízbe, mint a majoránnát a húslevesbe,   aztán csodálkoznak, hogy moslékízű… Én előbb egy kis findzsában leforrázom a   teafüvet, letakarom, és tíz percig állni hagyom. Utána háromszor oda-vissza töltögetem a   sűrítményt, majd leszűröm, és hozzáöntöm a forró vízhez… De miket beszélek, hiszen   magát egyáltalán nem érdekelhetik a teafőzés finomságai.
VENDÉG *udvariasan:* Dehogynem, ezentúl én is így csinálom. *Kis szünet után.* A fia hová   tűnt? Nem jön reggelizni?
ANYA *keserűen:* Ma biztosan később kel. Benéztem hozzá, csuromvíz a ruhája.
VENDÉG *erőltetetten tréfás hangsúllyal:* Talán egy kislánynál töltötte az éjszakát.
ANYA *megvetően:* Ez? Inkább a laktanyában volt, vagy az állomáson. Örökké szaglászik, a   százados meg bátorítja. Bár most nem hiszem, hogy ráért volna vele foglalkozni, a   tábornok úr kísérgetése lefoglalja.
VENDÉG *torkán akad a tea. Köhögve:* Csak nem azt akarja mondani?
ANYA: De bizony azt. Látom, megijesztettem.
VENDÉG: Ó, nem, nem. Csak olyan érthetetlen. Hiszen gyerek még… Mi haszna lehet belőle   a százados úrnak?
ANYA: Több, mint gondolja… *Csipetnyi iróniával.* De ne aggódjon! A maga papírjai rendben   vannak. *Gyorsan témát vált.* Tudott aludni? Nem zavarta az eső?
VENDÉG: Nem, köszönöm. Nagyon jól aludtam.
ANYA: Én viszont fél éjszaka nem bírtam lehunyni a szememet. Folyton szegény   kislányomat láttam magam előtt. Ahogy a ravatalon feküdt. Meg ahogy lebocsátották a   sírgödörbe. Amikor az eső újra meg újra rákezdett, olyan érzés volt, mintha a rögök   zuhognának a koporsóra… Aztán meg úgy rémlett, mintha valaki járkálna fölöttem… A   maga szobájában.
VENDÉG *sietve:* Én járkáltam. Egyszer felébredtem, és sokáig nem tudtam

visszaaludni.   Nem akartam zavarni…
ANYA: Nem zavart, hiszen ébren voltam… *Óvatos kacérsággal.* Le is jöhetett volna, adtam   volna altatót… Igaz, nem tudhatta, hogy nem alszom.
VENDÉG *elpirul:* Nem tudhattam…

Beszélgetésük közben a Kamasz kinyitotta a szobája ajtaját, és a hátuk mögött a lépcsőhöz lopódzott. Nesztelen macskalépteivel felosont a manzárdszobába, majd kisvártatva – arcán diadalmas vigyorral – visszasettenkedett a szobája elé. Most erősen becsapja az ajtót, hogy felhívja magára a figyelmet, és hangosan köszön.

KAMASZ: Jó reggelt, anya! Kérhetek magától valamit?
ANYA *összerezzen, hátrafordul:* Hát felébredtél hétalvó? Merre csavarogtál az éjszaka?
KAMASZ: Én?! Semerre.
ANYA: És a tócsa a padlón a ruháid alatt?
KAMASZ: Az… az most nem fontos. Kérlek, gyere fel velem Korintha szobájába! Napok óta   keresem az órámat, és most jutott eszembe, hogy nála hagytam. Ott lehet valahol az   ágya körül.
ANYA: Menj fel, keresd meg magad! *A Vendéghez.* Ugye, nincs ellene kifogása?
VENDÉG *A Korintha név hallatán idegesen összerándult; most alig bírja kinyögni:* Nincs,   természetesen.
KAMASZ: De én szeretném, ha maga is velem jönne.
ANYA *csodálkozva:* Ugyan miért?

A Kamasz a vállát vonogatja. Az Anya előbb ránéz, majd a Vendégre. Látva annak idegességét, gyanút fog, hogy valami nincs rendben a fiatalember körül. Elsápad, feláll.

ANYA: Hát jó, menjünk! *A Vendéghez, hűvösen.* Megbocsát egy percre…

Követi a fiát, aki dobogva fut fel a lépcsőn. A Vendég ülve marad, de látszik rajta, hogy legszívesebben felugrana és elszaladna. Reszkető kézzel szúr a villájára egy falatot, szájához emeli, de közben bal kezével lesodorja a kését. Bemászik a majdnem földig érő abrosz alá, ott kotorászik… Ezalatt az Anya egy sértett királynő méltóságával lelépdel a lépcsőn, és megáll az asztal előtt. Kezében a bűnjel: a vérfoltos, gyűrött lepedő. A Kamasz megáll a lépcsőfordulóban, és a

korlátnak támaszkodva, kárörvendő arccal figyeli a fejleményeket.

ANYA: Bújjon elő! Beszédem van magával.
VENDÉG *ijedtében az asztallapba veri a fejét. Rákvörösen mászik ki a terítő alól:* Pa-   pparancsoljon velem!
ANYA *eléje dobja a lepedőt:* Ez mi?
VENDÉG *első rémületében.* Ez? Nem tudom… *Rögtön elszégyelli magát a gyávasága*   *miatt:* Azazhogy… mindent megmagyarázok.
ANYA *megvető kézmozdulattal jelzi, hogy nem kíváncsi a magyarázatára; előbb az ő*   *vádbeszéde következik:* Magát én a házamba fogadtam éjnek idején, ezekben a zavaros   időkben, amikor az ember maga sem tudhatja, megéri-e a reggelt, nemhogy még gyanús   idegeneket is pátyolgasson. Mit tudtam én, kicsoda-micsoda maga, miféle bűnöket   követett el, milyen felelősségre vonás elől menekül. Hiszen bűnöző is lehetne: kirabolhatott, legyilkolhatott volna bennünket… Szállást, menedéket adtam önnek,   meghívtam az asztalomhoz, megalázkodtam a városparancsnok előtt, hogy   megbízható papírokat szerezzek magának… A fiatalúr pedig azzal fizet a jóságomért,   hogy meggyalázza a gyászomat…
VENDÉG: Asszonyom, higgye el, én igazán…
ANYA *ismét leinti, és folytatja a filippikát:* Nem tudom, hogyan csempészte szobájába azt   a fiatal lányt, akivel éjszakánként fajtalankodik; nem tudom, hol bújtatja napközben – nem   is érdekel. Szegényke, talán nem is tehet róla, hogy kihasználták a tapasztalatlanságát,   bizonyára gyerek még: egyike azoknak a felügyelet nélkül maradt gyereklányoknak, akik   mostanában az utakat járják, és gyakran a testükkel kell fizetniük azért, hogy fedélhez és   néhány falathoz jussanak…
VENDÉG *közben erőt gyűjtött, és most felháborodottan vág az asszony szavába:* De   asszonyom, miket hord itt össze, milyen gyalázatos dolgokat tételez fel rólam? Higgye el,

    hogy Korintha, az ön kisebbik lánya, teljesen önként jött be hozzám, és minden kényszer   nélkül, sőt!… S talán ez sem történt volna meg, ha ön nem fosztja meg őt a törvénytelen   gyermeket is megillető szülői szeretettől, és nem zárja be a fáskamrába, vagy legalább   azt nem tagadja meg tőle, hogy elbúcsúzhassék a nővérétől, aki egyedül szerette őt   ebben a lelketlen családban…
ANYA *megtántorodik: úgy néz a Vendégre, mint egy elmeháborodottra:* Hogyan? Miféle   törvénytelen gyermek? Miféle Korintha? Hiszen ő halott! És már megmondtam, hogy   nincsen, nem is volt lánytestvére.
VENDÉG: Nincsen?! Nem is volt?! Azt állítja, hogy nincsen?! Még most is tagadja?! *Teljesen   kikelve magából.* De én nem tűröm tovább ezt a szívtelen bánásmódot, magam töröm le   a lakatot a kamráról, ahová eldugták a szerencsétlent a világ szeme elől.

A Vendég, székét felborítva, az asszonyt majdnem elsöpörve, kicsörtet a házból. Az ajtókat tárva hagyja: így jól halljuk, amint dühödt fejszecsapásokkal a fáskamra ajtaját döngeti. A Kamasz az Anyához rohan: anya és fia egymást átkarolva, reszketve hallgatják a Vendég dühöngését… A fáskamra ajtaja kiszakad a helyéből, tompán a földre puffan. Félpercnyi döbbent csend… Aztán a fiatalember, fejszével a kezében, visszarohan a házba. Eszelősen rámered a halálra rémült háziakra, elejti a fejszét…

VENDÉG: Nincs ott senki! Senki! Egy hullával szeretkeztem! Egy döggel! *Ájultan zuhan a   padlóra.*

7. JELENET

Késő este a nagyszobában. Az Anya, a Kamasz és a Vendég, egymáshoz közel húzódva, az ebédlőasztalnál ülnek, és a középre állított, teljes lángon égő petróleumlámpa fényébe merednek: félnek tekintetüket a homályos sarkok felé fordítani. Előttük két borosüveg – az egyik már üres –, poharak. Feszült várakozás. A Kamasz látszik a legijedtebbnek, az Anya nyugalmat erőltet magára, a Vendég még nem ébredt fel teljesen az idegrohamot követő apátiából – ütemesen ringatja a felsőtestét, üres szemekkel mered maga elé. Ő ivott a

legtöbbet, de a bódult részegség kegyelmi állapotát nem sikerült elérnie.

ANYA *a Vendéghez:* Megnyugodott végre? Elég erőt érez magában?
VENDÉG: Nem tudom. Azt hiszem… igen.
ANYA: Tehát vállalja.
VENDÉG: Vállalom. Nem tudnék azzal a tudattal tovább élni… *Összerázkódik, elhallgat.*
ANYA: Hiszen már megbeszéltük. Ő nem lehet. Valaki kiadja magát…
VENDÉG: Igen, de miért? És a szőke haj, a zöld szemek… az a ruha. Mint a fényképen. Meg   az anyajegy…
ANYA *élesen:* Bárki felvehet olyan ruhát. Ami pedig az anyajegyet illeti… *Enyhe*   *gúnnyal.* Nem akarom a részletekről faggatni, de… biztosan látta? Jól megnézte?
VENDÉG: Nem tudom. Holdfény volt.
ANYA *ingerülten:* Holdfény!
KAMASZ: Anyám, én félek. Hadd menjek a szobámba!
ANYA *felcsattan:* Itt maradsz! *Kis szünet után, inkább önmagát, mint a fiát nyugtatva.* Mitől   félsz? Te voltál kint a temetőben, te láttad a sírját… Vagy oda se mentél, inadba szállt a   bátorság, mi? Becsaptál minket. Te gyáva!
KAMASZ: Nem vagyok gyáva. Odamentem… Igaz, nem egyedül. A temetőőrrel. Kérdezze   csak meg tőle! Ő a tanúm rá.
ANYA: És találtál valami rendelleneset?
KAMASZ: Nem, hiszen mondtam.
ANYA: Fel volt túrva a sírdomb?
KAMASZ: Nem, de ne beszéljünk róla! Elég volt!
ANYA *kegyetlenül:* Elmozdították a fejfát? Hozzányúltak a virágokhoz? Láttál valami   változást azon kívül, hogy minden elázott?
KAMASZ *fülét befogva ordít:* Nem, neem, NEEM! Hagyjál békében!

ANYA *elhallgat, lihegve igyekszik összeszedni magát. Aztán észreveszi, hogy a Vendég a*   *poharához nyúl. Ráripakodik:* Maga meg ne igyon többet! Részegen akarja fogadni?
VENDÉG *ijedtében feldönti a poharat: a vörösbor végigfolyik a terítőn:* Bocsánat!

Dörömbölés. Riadtan összenéznek.

KAMASZ *sírósan*: Ő az?
VENDÉG: Nem hiszem. Ő csendben szokott érkezni, csak a hideg érintésére ébredek.
ANYA *feláll:* Megyek, megnézem.

Kimegy az előszobába, ajtót nyit. Szóváltás hallatszik. „Nem, most nem jöhetsz be!” „Engedj!” „Majd holnap este, úgy állapodtunk meg.” „Most! Állj félre!” – Kicsapódik az előszobaajtó, beesik a Százados. Az Anya dühösen követi. A férfi ittasan dülöngél, grimaszol, fergeteges jókedve van. Köpenyzsebéből pezsgősüveg kandikál ki, kezében hatalmas csokor vérvörös, melegházi rózsa.

SZÁZADOS *körülnéz, elvigyorodik:* Együtt van hát a szent család! A gyászoló anya, a   fájdalomtól megtört vőlegény és a szeretteit ért csapástól megkomolyodott fiúgyermek.   Szomorú, de felemelő látvány!
ANYA: Mit akarsz tőlünk? Semmi sem szent előtted?

A férfi át akarja nyújtani a csokrot, de az asszony ellép előle; a virágok szétszóródnak. A Százados rajtuk taposva megy oda az asztalhoz, előhúzza és a borosüvegek mellé állítja a pezsgőspalackot.

SZÁZADOS: Csupán egy jó hírt hoztam. A tábornok úr különvonata a sikeres szemleút   végeztével, a tervezettnél egy nappal korábban, az imént gördült ki városunk   főpályaudvaráról. Főpályaudvar, hahaha, mókás, nemde? *Senki sem nevet, de nem*   *látszik tudomást venni róla.* Közölhetem a tisztelt egybegyűltekkel, hogy őméltósága   mindent a legnagyobb rendben talált, a letartóztatási és likvidálási listákat tulajdon   méltóságos keze vonásával kegyeskedett jóváhagyni… Teljes mértékben kielégítették a   tiszteletére adott díszvacsorán felszolgált ételek és italok, valamint a vacsorát követően a   különteremben felszolgált tüzes ikerleányok… Búcsúzáskor, mielőtt felhágott volna a   szalonkocsi lépcsőjére, mint férfi a férfinak, komolyan a szemembe nézett, keményen   megszorította a kezemet – ezt az ártatlanok vérével bemocskolt kezet –, és kilátásba   helyezte közelesen várható rendkívüli előléptetésemet.
ANYA *gúnyosan közbevág:* Gratulálok! De ez bennünket egy csöppet sem érdekel.

SZÁZADOS: De az talán igen, hogy szabad az út? Nyitva   a kalitka, kirepülhet a madárka. A tisztelt vőlegény úr   egy órán belül tovább utazhat, ahová akar, a   ppokolba…
VENDÉG *falfehéren: Köszönöm, de most nem mehetek.*
SZÁZADOS *végigméri, gunyorosan:* Aztán miért nem?

A Vendég hallgat. A többiek se szólnak. Kínos csend.

SZÁZADOS *úgy dönt, hogy nem hagyja befolyásolni*   *magát a háziak hangulatától. Ismét a Vendéghez:* De   egy pohárka pezsgőt megiszik velem? *A palackdugó   ezüstpapírját bontogatja.* No, nem az   előléptetésemre, az bizonyára derogálna a fiatalúrnak,   hanem a megboldogult, kicsi Korintha emlékére…
ANYA *fojtott hangon:* Ha iszunk a pezsgődből, elmész?
SZÁZADOS *felkapja a fejét:* Miért, talán megzavartam a   családi idillt? Talán még nem sikerült megvigasztalnod a fiatalembert? Mert ahhoz   nagyon értesz!… *Fenyegetően.* Vigyázzatok, mert a kalitka, ahogy kinyílt, ugyanolyan   könnyen be is zárulhat. Elég, ha kapok egy újabb utasítást, hogy jobban a körmére kell   nézni az innen-onnan beszivárgó jöttmenteknek. Vagy az én kedvem változik meg…
KAMASZ: Százados úr, most tényleg menjen el! Majd reggel megmondom, hogy miért.
SZÁZADOS *meglepetten:* Nocsak! Hát te is benne vagy az összeesküvésben?
KAMASZ: Ez nem összeesküvés, ez… Bízzon meg bennem, mint amikor a tanító urat   jelentettem. Ugye, megtalálták nála a röpcédulákat, ott, ahol mondtam?
ANYA: Te mocsok, hát miattad hurcolták el a tanítót?
KAMASZ: Anya, te most ne szólj közbe! Hadd beszéljek én a százados úrral!
SZÁZADOS *kijózanodva:* Erről hallgatnod kellett volna, fiam!
KAMASZ: Tudom. De különben nem hinné el, hogy most tényleg el kell mennie.
ANYA: Én is nagyon szépen kérlek. Köszönjük a jó hírt; a vendégünk holnap reggel elutazik,   és te délben már itt ebédelhetsz,

este is eljöhetsz… De most menj el, nagyon fontos!
SZÁZADOS *némi töprengés után:* Várni fogsz? Mint azelőtt?
ANYA: Mint azelőtt.
SZÁZADOS: És… a kiskutyád leszek?
ANYA: A kiskutyám leszel.
SZÁZADOS *ismét töpreng, tanácstalanul körülnéz, aztán biccent:* Hát jó, elmegyek. *A*   *Kamaszhoz.* Holnap reggel, az eligazítás után jelentkezel nálam. *A Vendéghez.* Délelőtt   tíz órakor indul egy vonat… az utolsó. *Az Anyához.* Asszonyom, a legmélyebb   hódolatom. *Összecsapja a bokáját, tiszteleg, és katonás léptekkel, bár kissé*   *támolyogva, távozik. A pezsgőt az asztalon hagyja.*
ANYA *megkönnyebbült sóhajjal:* Csakhogy megszabadultunk tőle! *Az órára*   *pillant.* Jézusom, mindjárt éjfél! Azonnal menjen fel!
VENDÉG *feláll:* Maguk hol lesznek?
ANYA: Itt, az asztal alatt. *A fiatalember tétovázása láttán.* Menjen már! És ahogy   megegyeztünk.
VENDÉG: Ahogy megegyeztünk. *Mondana még valamit, de meggondolja: lehajtott fejjel,*   *kínos lassúsággal felmegy a szobájába.*

KÖZJÁTÉK

Az Anya eloltja a lámpát, és a Kamasszal együtt bebújik az abrosz alá. Visszafojtott lélegzettel kuksolnak, az orrukat is alig merik kidugni… Sokáig nem történik semmi. Száraz, öreges hangon tiktakol a falióra, nyöszörögve emelkednek-süllyednek a súlyok. A rézlapos inga idegesen lüktet a sötétítőfüggöny résein átszűrődő holdfényben… Tizenkét halk kondulás jelzi az éjfélt. S ekkor fehér ruhás, karcsú lányalak jelenik meg a nyitva felejtett előszobaajtóban. A lépcsőfeljáróhoz megy, habozva álldogál előtte, majd hangtalan, könnyű léptekkel elindul fölfelé: a manzárdszobába.

8. JELENET

A manzárdszoba. A Vendég a takarót magára húzva, de felöltözve fekszik az ágyban. A fésülködőasztalon – elérhető közelségben – áll a lecsavart lángú petróleumlámpa. A holdfény csíkja élesebb szögben metszi a szobát, mint az első

éjszaka: most az ablaktól az ajtóig nyúlik. Ezért látjuk, bár nem halljuk az ajtónyitást: tekintetünk végigkövetheti a Lány rövid, mégis valószínűtlenül sokáig tartó útját az ajtótól az ágyig. A Vendég alvást színlel: szemét lehunyva, mozdulatlanul hever a takaró alatt: merev testtartásában mégis van valami, ami gyanút kelt a Lányban… Végül elszánja magát, leül az ágy szélére, hideg kezével megérinti a fiú homlokát.

VENDÉG *felugrik, magához öleli a Lányt:* Megvagy!

A kiáltásra, amely a megbeszélt jeladás volt, az Anya és a Kamasz felszalad a lépcsőn, beront a szobába. A Lány szabadulni akar s majdnem sikerül is neki, mert a Vendég, míg egyik kezével látogatója ruháját markolja, a másikkal a lámpa lángját igyekszik felcsavarni. Dulakodás közben a halotti köntös végighasad, és a padlóra hull. A Lány meztelenül küzd tovább, de a Vendég – most már mindkét karjával – lefogja őt, nem engedi elmenekülni. Az Anya a teljes lánggal lobogó lámpa fényében felismeri lányát, felsikolt.

ANYA: Korintha! *A Kamasz karjába ájul.*
KAMASZ *nyöszörögve:* Nővérkém, kérlek, ne bánts! Én nem tettem semmi rosszat.
LÁNY *a Vendéghez:* Eressz el!

A fiatalember, a leleplezéstől megbénulva, elengedi a Lányt. Az elfuthatna, de nem mozdul: sugárzó meztelenségében, fenséges magányban áll; megvárja, míg anyja magához tér. Ekkor beszélni kezd.

LÁNY: Drága anyám és öcsém, igazán kegyetlenek voltatok hozzám, amikor nehezteltetek   rám, amiért saját otthonomban három éjszakára meglátogattam egy vendéget, és   senkinek semmilyen kárt nem okoztam. De tolakodó kíváncsiságotok miatt súlyosan   fogtok bánkódni, mert nekem most mindjárt vissza kell térnem arra a helyre, amely   számomra kijelöltetett… Tudjátok meg azt is, hogy idejövetelem bizonyosan nem Isten   akarata ellen történt…
ANYA *letérdel előtte:* Édes kislányom, bocsáss meg nekem! Annyira szerettelek volna   viszontlátni! Azt hittem, a Jóisten úgy határozott, hogy visszaad téged nekem.

LÁNY: Hazudsz!… De megbocsátok. Neked is, öcsém… És most hagyjatok minket   magunkra! *A Vendégre mutat.* Vele még beszédem van.

A Vendég megremeg. Az Anya és a Kamasz szepegve kifelé indul. A Lány parancsoló kézmozdulattal inti vissza őket.

LÁNY: Várjatok! *Kis szünet után.* Még csak annyit mondok tinéktek, hogy reggel ássátok ki a   koporsómat, és helyezzétek vissza a testemet! Ám előbb egy karóval szúrjátok keresztül   a szívemet, különben újra eljövök, de már nem a sohasem ízlelt szerelmet megismerni   vágyó szűzként, hanem vérszopó vámpírként támadok fel, és szomjamat elsőként a ti   véretekkel fogom oltani… És most menjetek!

Anya és fia ijedten hátrálnak ki a szobából… A Vendég vacogó fogakkal, egész testében remegve áll a Lány mögött… A Lány lassan feléje fordul; szép teste – a meztelenség üvegburája alatt – megközelíthetetlen…

LÁNY: Miért árultál el?
VENDÉG: Bocsáss meg! Nem tehettem mást; féltem.
LÁNY: Megint gyávának bizonyultál. Nemcsak a társaidat adtad fel, engem is.
VENDÉG: Honnan tudod, hogy feladtam őket?
LÁNY: Újabb árulásod döbbentett rá.
VENDÉG *megsemmisülten:* Igazad van, elárultam őket… Nem bírtam elviselni a kínzásokat…   Nem bírtam elviselni, hogy ők szabadok, amíg velem a pokol minden gyötrelmét   szenvedtetik el a börtönben… Rongy alak vagyok, tudom… De a szabadulólevelet   összetéptem a vonaton; Ide ismét űzött vadként érkeztem… És téged nem akartalak   elárulni. Magad vagy az oka. Becsaptál!
LÁNY *nyugodtan:* Becsaptalak? Miért, el tudtad volna viselni az igazságot?
VENDÉG *fejét lehajtva:* Nem… azt hiszem, nem. *Kínlódva keres mentséget.* Akkor sem   tehetek róla… Lelepleztek: az öcséd megtalálta a lepedőt.
LÁNY *szomorú gúnnyal:* Megtalálta! Hát ilyen ügyetlen vagy?… És ha már megtalálta, nem   hazudhattál volna valamit? Miért kellett engem kiszolgáltatnod? Tudd meg, te

     szerencsétlen, hogy legutolsó éjszakánkat rontottad el. Hajnalig olyan gyönyöröket éltél   volna át, amilyeneket rajtad kívül még soha emberfia… És az első kakasszóra elmentem   volna, szép csendesen, észrevétlenül; te pedig futhattál volna tovább a lelkiismereted, az   árulásaid elől.
VENDÉG *térdre hullva:* Ölj meg, nagyon kérlek, ölj meg! Vagy vigyél magaddal! Önként   követlek a sírba; hadd feküdjem örök időkig egy koporsóban veled!
LÁNY: Ha akarnám, se tehetném.
VENDÉG *átkarolja a Lány lábát. Eszelősen:* Akkor pedig maradj most velem; messze még a   hajnal! Feküdjünk le még egyszer utoljára együtt, egy ágyba! Hadd forrósítsam fel újra a   véredet, hadd öleljelek végkimerülésig; hiszen szeretlek és kívánlak, pedig most már   tudom, ki vagy.
LÁNY: Már nem undorodsz tőlem? Egy hullától? Egy dögtől?
VENDÉG: Bocsáss meg! Mindent visszavonok. Ha nem tehetlek még egyszer magamévá,   belepusztulok a vágyakozásba.
LÁNY: Nem lehet.
VENDÉG: Igazán nem?
LÁNY: Többé sohasem.
VENDÉG: De miért? Miért?
LÁNY *válaszképp csak a fejét ingatja. Hosszúnak tetsző hallgatás után szólal meg újra:* Mit   mondtál a hajamról?
VENDÉG *nem érti:* A hajadról?
LÁNY: Amikor először voltam veled. Hogy a hajam…
VENDÉG *meglepett örömmel:* … selymes és erős, mint a kötél, amellyel Sámsont az   ágyhoz kötözték…
LÁNY: Szemem zöldje…
VENDÉG: … a bodzafáé, amely májusi hajnalokon bevilágított a szobámba…
LÁNY: Az ajkaim…
VENDÉG: Egymáshoz simuló ajkaid a párhuzamosok boldog találkozása a végtelenben…
LÁNY *sóhajtva:* A párhuzamosok találkozása… Hogy van tovább?
VENDÉG: Hangod csengő és mélyértelmű, mint a … *Nem tudja folytatni.*

LÁNY: … mint az éjféli misére hívó harangszó… *Elhallgat… Majd nagyon*   *gyöngéden.* Kedves, ostoba szerelmem, legalább most az egyszer lettél volna bátor és   erős! Legalább egyszer, egyetlenegyszer életedben tudtál volna kitartani valami mellett,   ami több és fontosabb, mint a puszta túlélés!
VENDÉG *még mindig térdelve:* Korintha, édesem, talán még nem késő, talán még segíthetsz   rajtam… és én is rajtad! Hiszen most nem vagy halott, kimenőt kaptál a pokolból vagy a   mennyországból, és ha én most… *Feláll, átkarolja a Lányt…* ha én most átölellek,   magamhoz szorítlak, megcsókollak: először a szemedet, aztán a szádat, aztán a   kebleidet… és az ágyhoz vezetlek, szépen lefektetlek a párnára, magam mellé… *Nem   bírja megmozdítani.* Kérlek, ne állj ilyen mereven, mozdulj már meg! Gyere, bújjunk be a   takaró alá; hiszen olyan hideg vagy, egyik éjszaka sem volt ilyen fagyos a tested! Gyere,   hadd melegítselek meg újra!
LÁNY *kibontakozik a bátortalan ölelésből:* Késő!… De azért… köszönöm! És most, nagyon   kérlek, fordulj el egy kicsit!
VENDÉG *esztelen reménnyel:* Miért? Fel akarsz öltözni? Elmegyünk innen? Együtt?
LÁNY: Ne kérdezz semmit! Csak egy perc az egész. Annyi sem. Aztán visszafordulhatsz.
VENDÉG *izgatottan:* Jó, de siess! *Engedelmesen hátat fordít a Lánynak.*
LÁNY *nagyon halkan:* Sietek.

A Lány arca eltorzul, kinyújtott karjai támaszt keresnek a levegőben. Néhány másodperc küszködés után elveszíti egyensúlyát, és – mint egy ravatalra – az ágyra hanyatlik.

FÜGGÖNY

———————————————————————

(A *Baka István művei. Próza, dráma* című kötetből.)

← *Előző oldal* *Következő oldal* →